

Papírky, které se nedají posbírat

Mámení z Brna: Antigona

Uděláme si z papíru skládačky a máme jich tolik, že je nedokážeme posbírat do hrsti, do náruče, nedokážeme je poskládat na lampu tvaru kulovitého ježka. A jak kráčíme životem, počet a rozmanitost papírků roste. A nejen papírky jsou neposkladatelné. Neposkladatelný je i rytmus minut, hodin, dnů. Rytmus hudby a zpěvu. Rytmus oblečení – dámského, pánského, anticky dámského... Nic se neskládá dohromady. Dynamika nedynamika celého představení, pointování nepointování situací, celkové schéma.

Neposkládávání mi nejprve přišlo jako nedostatek inscenace, postupně jsem ho ale začal doceňovat jako vyjádření dokonalé neřešitelnosti. Bylo záměrné? Bylo do hry uvedeno podvědomě? Bylo náhodné?

A na pozadí neposkladatelnosti neřešitelné tragické rozpory, které aktéři chvílemi přímo a bez obalu výstižně a polopaticky popisují, v jiných chvílích je ale jen naznačují nebo „jen“ žijí nebo ani to ne. Rozpory mezi výkladem a pomínutím výkladu dále dokreslují základní rozpor klasické Antigony: obě strany mají pravdu a ani jedna z nich ji nemůže prosadit tak, aby nedošlo k neštěstí. A přitom ji prosazovat musí. Jo jo...

Oceňuji vyváženost rozporu mezi světem Kreonta a světem Antigony. Mezi světem Antigony a světem Isméný. Světem Kreonta a světem Euridiké. Nikomu se nenadržovalo. Antigona byla ve své zatvřelosti dostatečně protivná, Kreont dostatečně přizemní, Isména dostatečně normální, Euridiké dostatečně neakční a bezmocná. A zároveň byli všichni jinými aspekty sympatičtí.

Detail pro zamyšlení k dramaturgii: nechybí v celé inscenaci nějaký trochu silnější maskulinní prvek? Připadala mi celá jen dámská. Přitom klasická Antigona má, pamatuji-li si dobře, i výrazný divoký, násilnický, mužský kontext – minimálně díky stále na pozadí přítomným vzájemně se zabíjícím bratrům a Antigoninu snoubenci Haimónovi. Možná, že je ale i tato neposkládanost či nevyváženost dobrým dokreslením ostatních neposkládaností.

Možná, že jediným skutečně poskládaným, jaksí materiálně pevným prvkem jsou skládačky z papíru, které jsou (všiml-li jsem si dobře) složené řádně, alespoň tedy některé. Díky tomu, že jedinou řádně poskládanou věcí je v kontextu všech horrorů bezvýznamná papírová skládačka, je člověk/divák/herce paradoxně ještě neposkládanější nebo dokonce rozloženější.

Nu což: rozkoš z neposkládanosti a klasické tragédijské neřešitelnosti je v průběhu divadla i nakonec všem zúčastněným dobrou odměnou. (PO)

Smrt kolem nás

Psát o představení heřmanického ANSUV zatím příliš nelze vzhledem k tomu, že tato komorní podzemní událost se zde bude ještě několikrát opakovat. Prozradit lze zatím snad jen to, že skutečně jde o návštěvu a o smrt, přičemž malá smrt je smrt náležitě hravá.

Pozoruhodné ovšem je propojení každodenní písecké reality s tímto představením – soubor si jistě pro představení připravil leccos (v první řadě tedy sklo), ale obsah knihobudky v parku před divadlem nejspíš nikoli. Právě v ní se povaluje tematicky spřízněný výbor lidové poezie Láska a smrt, který uspořádali František Halas a Vladimír Holan. Kniha snad v budoucím ještě nějaký čas vydrží, stále tu tedy zůstává příjemná možnost rozšířit zážitek z podzemí tím, že se začteme do veršů:

Keď já umrem, co ně dáte? / Ej, na kerchov ňa pochováte. / (...) / Leží leží pacholátko, / porúbané pro děvčátko. (MI)

„Já se nepřidržel slávy, moci ani peněz, ale vím. Třeba jsem zdánlivě nespokojen a dezorientován v tom blázinci současných dob, dobral jsem se přec životní jistoty, znaje minulost bez masky, čili jak to vše za našich otců a dědů bylo s nadějí na posmrtný svůj život, podléhaje magické moci na zemi od pradávna sněných myšlenek.“ (Josef Váchal)

„Tvorba, která se projevuje skrze osobnost herce, je pro mne hrou. Hra je v tomto smyslu schopnost herce objevovat nezvyklé souvislosti, a tedy nové významy jak v sobě samém, tak je sdělovat prostřednictvím sebe sama.“

(Jan Císař)

Barevná zpráva o dění v zoo

Jakkoli úderné představení *Deset malých kurvísků* souboru Reservé z Mostu vypadá jako více či méně nadsazená reality show, přitom – ač je to z hlediska civilizace k pláči – v mnohém nepostrádá realismus, ať už jde o jazyk, absurditu, grotesknost či situace, kdy divák znovu promýšlí hranice lidské důstojnosti. Přitom ovšem hra také důmyslně převrací reality show na hlavu. Charitativní reality show bývají laskavé, tato laskavá rozhodně není, a nakonec se ukáže, že vlastně není ani charitativní. Ve vilách bývají kamery všude kromě záchodů, zde se díváme na záchody především... Dobře propracované akce se záchodovými mísami samozřejmě mohou symbolizovat i kulturní dno nebo rozverně negovat činnosti, jaké se v televizních vilách obvykle provozují, jako je opalování, masáže či posilování. Naději na pohodlí mohla skýtat vana, ale ukázková práce s ní vyvrcholila, když se stala krunýřem s nohama, za což mohla být i se svým soutěžícím okamžitě přidána na obraz Hieronyma Bosche.

Dokonale třeskatá karnevalová kultura v tomto představení skvěle poukazuje na mocenský, až božský charakter zábavního průmyslu, bezmoc diváků i téměř reálnou proměnu účinkujících ve zvěř v zoologické zahradě, opičky, pro něž se však hra stává bojem o přežití. Přitom smrt tu na rozdíl od jiných představení letošního Šrámkova Písku přítomna není, byť ubavení se k smrti je blízko, stejně jako katarze, jakou zažívají ti, kdo ze soutěže vypadli. (MI)

David Skrbek to vidí takto: Deset malých kurvísků / co zatoužilo po zisku / však od antiky dosud / má hlavní slovo osud.

Anonymní hřišníci

Divadlo Drejg z Náchoda: Juani/y/

Kolektivní hledání dvaadvaceti lidí z mladé skupiny (podle jejího vlastního vyjádření „stáda“), tázání se po různých aspektech donchuanství. Upřímné hledání, vyvážené hledání. Je donchuanství hajzlovina, nebo je nutné, nebo přirozené, nebo supr?

V takto velké, poměrně homogenní skupině částečně mizí individualita jednotlivých herců a v orgánech vnímání diváka (myslím, že i herců) se vytváří mozaika. Rodí se orchestrální útvar, jednotliví hráči jsou v záblescích zajímaví, ale jejich osobnost hned zase mizí v dalších událostech.

Mozaika, dokud byla jen fragmentární, dokud obsahovala ještě jen menšinu dílků, příliš nevtahovala do svého víru. Zajímavé ovšem je, že ke konci, když se dílky i segmenty mozaiky kompletovaly, a na konci, když už byly úplně kompletní, bylo možné konstatovat, že jsme za 40 minut zhlédli mnohahodinovou a mnohadílnou přednášku mnoha lektorů o definovaném, nejednoznačně hodnotitelném fenoménu. Byť ne úplně koherentní, ne úplně rytmickou. (PO)

Něco z debat o prožitém:

Mámení, Brno – Antígona

Lektoři: Dle VČ bylo představení únavné a nesrozumitelné, problémy s rytmem a symbolikou. Nerozuměla maskám a kostýmům, chybělo jasné vyprávění příběhu. Záměr sympatický, ale nepochopitelný. PV naopak okouzlen: práce s rytmem a hudbou byla skvělá. Ocenil nové čtení Antigonu a symboliku, která ho nutila k zamyšlení. Hoření origami působivé, rád by představení viděl znovu. TŽ očekával monumentální zážitek, ale dostal "pytlíkový čaj". Kritizoval estetiku a přeestetizované prvky. Bavila ho práce s objekty, jejich animace, ale chyběla osudovost a drobnokresba. VH přišel s tím, že každý má v sobě určitou asociaci Antigonu, od které se těžko oproští. Soubor si vybral moderní zpracování. Chválí hru s origami a přenos antické tradice do současnosti. Estetické a poetické divadlo, ale motiv oběti nebyl jasný, divadlo na něj působilo příliš opatrně.

Plénium: Moc to nekomunikovalo. Asi nesouhlasí s danou interpretací, ale dráždila je Antigonina motivace neřešit to s ostatními. Fungovalo techno. Nihilistická parodie na tragédii. Práce s objekty. Potěšený divák ponořený v Antigoně, nadšený jiným úhlem pohledu. Zvrácený chór. Zindividualizovaná Antígona: dělám to kvůli sobě. Otázka: Chtěli skutečně hrát o oběti? Typické nasazení amatérů – hluboký zájem o téma, rozpracování jednotlivých témat, ale chybějící syntéza, aby to bylo jasné i pro diváky. Nahromaděná spousta krásného materiálu, která se ale tematicky ještě nespojila.

Soubor: Dnes mělo představení zvláštní rytmus, proto to možná úplně k divákům neprošlo. Normálně to hrají ve sklepě pro max. 25 diváků, divák má pak víc šanci pochytat detaily. Není to o oběti, ale o konfliktu rolí a o identitě. Jak si vybíráme svou roli v životě, jestli být král či Antígona. A jestli vůbec existuje možnost si vybrat. (WE)